

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי כ"ג אייר תשפ"א | דף היומי בבלי: יומא כד | דף הכולל: יומא יח.
דף היומי בהלכה: מסעיף י"א עד סעיף כ'.
מוסר: שם עולם - וכמה נפיש זכותיה' עד 'והזכות הרבה יותר'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: שער יראת שמים עד 'ועתה הטה אזנך'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

"יהודה לייב רובין הציל אותי", סיפר הבחור | "הבנתי שאני לכוד" – אחד הניצולים משחזר את רגעי האימה וההצלה | "הבחורים סייעו לי לצאת, ולא ידעו שבזה הם מצילים את עצמם" | 2140

הסיפור היומי

"התפללתי לבורא העולם שיציל אותי, רק
בעבור הילד הזה שמתחנן 'אבא!'"...

David Cohen/Flash90

הרה"ג רבי יהושע לנגר שליט"א, מניצולי המפולת, משחזר את רגעי האימה וההצלה

יהודה יעקובי

רב, וכולנו אחריו, חשנו רחבות הנפש, והדוחק שהיה סביבנו כלל לא תפס מקום. לאחר מכן החלה ההדלקה ועמה הריקודים בשירת בר יוחאי, וכעבור חצי שעה, כשהשעה 1 התקרבה, אמרתי שאני חייב להתחיל לצאת לכיוון היציאה, כי אם בהלוך לקח לי 7 שעות מי יודע מה יהא בדרך חזרה. החלטתי לצאת מהמקום דרך השביל תחת ה'הכנסת אורחים' שהוא הקרוב ביותר למורד היציאה".

"כשהתקרבו למורד המדרגות החל דוחק נורא, והיה חום נורא מחמת כך. אמרתי לזה שלידי 'מה יהיה איך יוצאים מכאן', וכולנו היינו אובדי עצות כי כבר לא היתה דרך לסגת, לא לאחור ולא קדימה. כשהתחלתי לעלות במדרגות שהיו חלקות מרוב החום, שמעתי צעקות 'לא לדחוף, תלכו לאחור' וכו'. הבנתי שאני לכוד, שנקלעתי לעין הסערה מבלי יכולת לעשות דבר. ואז ברגע אחד אני רואה מפולת שלימה של אנשים שמחליקים במורד המדרגות וכל הבאים אחריהם נופלים עליהם. תפסתי מיד בפח שנקשר לגדר, והתברר שהציל את חיי ממש. אני רואה אנשים נופלים בזה אחר זה, ובין היתר אני רואה אבא שמחזיק את בנו הקטן מעט

"הצלקות שנתרו בי מהאירוע הלילה, יקח עוד זמן רב עד שאצליח להרפא מהן" - אומר הרה"ג רבי יהושע לנגר שליט"א בשיחה מיוחדת ל"יתד נאמן" - לאחר שסירב להתפנות לביה"ח למרות קשיי נשימה וכאבים ברגליו, ושב מיד לביתו בירושלים עם שחר.

בשיחתו הוא מפרט את שעבר עליו מרגע הגעתו ועד הגיעו לירושלים - "הגעתי בתחילת הערב לקבר הרשב"י במירון, התפללתי ליד הציון, ולא הספקתי לראות את ההדלקה הראשונה של חסידות בויאן וזו שלאחריה, מחמת שהדרך ארכה לנו כשבע שעות (מה שלא היה בשנים קודמות), והחלטתי להישאר להדלקה של חסידות תולדות אהרן שהחלה מעט לאחר חצות, כשתכננתי כי בסיומה אצא הביתה לירושלים כדי שלא להיכשל בנסיעה סמוך ליום השבת".

"ההרגשה היתה מופלאה כשנאמרו הסליחות בניגון שובה לב וכשהגיעו רגעי השיא, עם קבלת עול מלכות שמים, בבכי וברגש

את הטרגדיה, ורק צעקות של הצלה נשמעו מכל עבר. כשהחלו מעט לזוז, כשחשתי מפלט ובלית ברירה נסוגתי לאחור עם הילד שעמי. רגלי כאבו מאד, וידי כמעט נשברה מאחיזת הילד גבוה מעל הנופלים. ניסיתי לאתר את אביו של הילד, לדעתי הוא שרד כי ראיתי נמלט לצד הנופלים, אבל אין לי מושג. אני הגשתי את הילד לחובש החלה שניסה להרגיע ומבכיו, ואני יצאתי מהמקום. כשלא הסכמתי להתפנות, התקשרתי הביתה, ואשתי אמרה שאבוא מיד הביתה בכל מחיר..."

יצאתי בדמעות חבול וכאוב פיזית ונפשית, והתחלתי לרדת במורד ההר, וכשראיתי אוטובוס עלייתי וציפיתי להגיע לירושלים כשלא היה לי ספק שמימדי האסון יהיו קשים. אבל גם אני לא שיערתי שבדרך תוך כדי אמירת התהלים נשמע את גודל הזוועה שלא נתפסת בעיני אדם."

לסיום מתאר לנו רבי יהושע - "באתי הביתה וכולי הודאה, כי כפסע היה ביני לבין המות, וחשתי כי הילד שהיה בידי כנראה גרם לי כוחות נדירים להתפס בכל מחיר בפלטת האלומיניום שהצילה את נפילתי המוחלטת, וכך למרות שלידי בכל כיוון דממו הקולות, אני נותרתי בחיים, ולכן הסכמי לדבר אתכם, לפרסם את הנס ברבים, ולומר כי חשתי לראשונה בחוש מהו כל המיל נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, את העולם שלי ושל ילדיי שחלילה היו נותרים יתומים ד' ירחם..."

כשביקשנו לשמוע תחושותי לאחר עיכול האירוע, הוא לא מדבר כלל על המחדלים שאין לו הבנה בהם - "חשתי שזו גזירה נוראה משמיא, ואולי כמו אצל בני אהרן שבמקום הקדוש ובזמן הקדוש ביותר נלקחו לכפרה, אין לי ספק שהיתה זו גזירה שבאה לכפר בצורה כה קדושה ומיוחדת על הדור כולו, ונקווה שאכן נראה רק ישועות לכלל ולפרט."

למעלה וצועק שהוא נופל לו. תפסתי אותו ברגע והרמתי אותו כשאביו נפל, ועליו נפלו עוד רבים. גם אני קיבלתי מכות מכל כיוון. אנשים החלו להערם עלי, ואני שומע צרחות נוראות 'אני לא נושם...' צעקות נוראיות... לא אוכל לתאר..."

כשהוא דומע ומתקשה לדבר, הוא נשנק בבכי בספרו - "ראיתי בחור צעיר שצעק 'תוציאו אותי אני לא נושם', ואז צעק 'שמע ישראל'... ואני לא יכולתי להרימו כי הילד היה בידי שמרתי על עצמי לבל אפול לתוך המפולת הנוראה הזאת שהיתה צמודה אלי, אך לא יכולתי לעמוד נואש ואמרתי לבחור שהצליח מעט להתרומם מרוב אדם שנחתו עליו, שירים את הבחור הצעיר שנמצא למרגלותיי. הוא ניסה ולא הצליח... אבל כעבור דקה הוא הפסיק לצעוק... הבנתי שמהו נורא קרה..."

הוא ממשיך בתיאורו קורע הלב - "התפללתי בליבי ואמרתי 'כדאי הוא ר"ש לסמוך עליו בשעת הדחק', רבי שמעון תפעל בפמליא של מעלה לעצור את הזוועה הזאת, אבל כנראה שעת הדחק איננה שעת הדוחק. המצב רק החמיר, האסון רק הולך ומתחזק ועוד נופלים מחליקים ונופלים אחד על השני, כשאין לאן לצאת לא בצד שלנו שהיה עמוס מאדם, ולא למעלה שכולם במורד מנסים רק להכנס בדרך להדלקה מבלי להבין מה מתרחש." "הילד הקטן כמובן צרח לאביו וזה הקשה עלי עוד יותר. התפללתי לבוא העולם שיציל אותי רק בעבור הילד הזה שמתחנן 'אבא'... ואני זועק 'אבא'. התקשתי להרגיעו מרוב הלם בו הייתי שרוי, ואמרתי אתו בדמע - אבא שבשמים! תעצור לנו את הזוועה ביום כה מסוגל לא הרחק מפתח המערה של התנא הא-לוקי..."

"דקות אלו שנדמו כנצח היו נראות כי הצעקות הנוראיות שבמקום שילכו ויתחזקו, הלכו ודממו, וזה סימן עבורי יותר מכל

קול העם

מצמרר: שלושתם נחלצו ממות בטוח במירון לאחר שהאחד דרך בטעות על רגל זולתו

כוחה של מצוות גמילות חסדים והסגולה המופלאה להודות, להלל ולומר 'מזמור לתודה'

עול מלכות שמים יחד עם אלפי הנוכחים.

"ההרגשה היתה מרוממת מאוד, הלא המקום הזה הוא מקום הקודש, אש להבת שלהבת, כדברי האור החיים הקדוש כשהיה במירון בל"ג בעומר. אשרי שזכיתי לכך.

"לפתע נהיה צפוף מאוד, הרגשתי שלוחצים אותי מכל הכיוונים, אני נדחק ונדחק בין הקהל העצום, ועוד רגע אברי מתפרקים מהדוחק הנורא. ניסיתי לשאוף אוויר מלא ראותי, אבל לא הצלחתי. הצלעות הלכו ונדחקו ועוד רגע חיטבו להישבר.

יעקב א. לוסטיגמן

המעשה הבא נשלח אלינו על ידי יהודי שכתב אותו מפי בנו, הבחור ל.ג. מבית שמש, ומפאת החיזוק הרב שאפשר לשאוב מהסיפור הזה, והאופן הנרגש בו נכתבו הדברים, החלטנו לפרסמו לאחר עריכה קלה.

"היה זה בליל ל"ג בעומר, שעה קלה לפני האסון הנורא שהתרגש על עם ישראל כולו", מספר הבחור הצעיר. "עמדתי שם, בקצה הרחבה, השתתפתי במעמד המרומם, וקיבלתי על עצמי

"וכך במאמצים מרובים הם פעלו להוציא אותי מהמקום, אבל בורא עולם ברוב רחמיו וחסדיו נתן בהם דעה לפעול בכיוון ההפוך. במקום לחלץ אותי לכיוון היציאה ולהימלט מהדוחק הנורא, הם לקחו אותי פנימה, החזירו אותי אחורה, אל המקום שממנו נמלטתי מקודם ושמשם ביקשתי להגיע אל היציאה שבמעבר ר' דב.

דקה או שתיים לאחר מכן כבר אירע האסון הנורא, אסון שהיה פוגע גם בי חלילה וחלילה, אם שני הבחורים הצדיקים האלו לא היו מחלצים אותי ולוקחים אותי אחורה.

האסון הזה היה פוגע גם בהם חלילה, אם הם לא היו כאלו טובי לב ובעלי חסד, שהחליטו להיחלץ לעזרתו של בחור זר ובלתי מוכר, שרק לפני רגע קט דרך בחוזה על רגלו של אחד מהם והכאיב לו כהוגן."

"הסיפור הזה יכול מאוד לעורר אותנו לכמה מסקנות חשובות: מסיים אביו של הבחור את מכתבו: (1) מה כוחה של תפילה תמימה לבורא עולם מעומק הלב מלב טהור של יהודי. (2) כמה עצום כוחה של קבלה אפילו קטנה שקיבל על עצמו לומר 'מזמור לתודה'. (3) כמה חשובה ההודיה לבורא עולם. (4) מה כוחה של שבירת המידות שהבחור לא כעס עליו על שדרך על רגליו רק להיפך עזר לו. (5) מה כוחה של מידת החסד אחד עם השני שבזכות זה ניצלו חייהם של שלושה מבחורי ישראל המסולאים מפז שהיו כמעט חלק מהאסון הנוראי לולא לא יצאו משם וזה בזכות מצוות החסד."

"ניסיתי לפלס לעצמי דרך לכיוון היציאה הנקראת 'מעבר ר' דב'. בשארית כוחותי דחקתי לימין ולשמאל בניסיון לשאוף מעט אוויר ולפלס לעצמי דרך. לא ידעתי מה נורא המקום הזה, ואיזה אסון נורא ואיום עתיד להתרחש בו בעוד דקות אחדות.

"יחד עם שטף האנשים הצלחתי להתקרב ליציאה, אבל כוחותי הלכו ואזלו והרגשתי שאיני יכול להמשיך ולפלס לעצמי דרך אל היציאה. פחדתי שעוד רגע קט וימחצו אותי למוות.

"בצר לי התחלתי להתחנן לבורא עולם, דמעת על לחיי, ואני מתייפח ומתחנן לקב"ה שיציל אותי. הבטחתי שאם אצליח להיחלץ, אומר 'מזמור לתודה', סגולה נפלאה שתמיד עוזרת. הדוחק הלך והתגבר ואני קיבלתי עצמי לומר שנית מזמור לתודה, לאחר שאצא מכאן בריא ושלם.

"השלמתי את תפילתי, וניסיתי בכח לפלס לעצמי דרך, והנה בטעות ובלא כוונה דרכתי על רגלו של בחור אחר, שעמד בצמוד אלי. הבחור ספג מכה כואבת מאוד וברגע הראשון כעס עלי, "מה אתה רוצה ממני למה אתה מכאיב לי?...".

אבל אני התנצלתי ואמרתי לו בשארית כוחותיי: "אינך רואה שקורה לי משהו אני לא יכול לזוז ואין לי אוויר לנשימה, אני רוצה לצאת מכאן!!!".

"הבחור שכנראה התברך בלב רחום, שינה באחת את סבר פניו, והחל לדאוג לי. הוא ראה שאני במצוקה נוראה, ויחד עם חבר שלו שעמד לצדו, הם הקיפו אותי, ויצרו סביבי טבעת בידיהם, מייצרים מקום לצלעותיי שהתרחבו. סוף סוף הצלחתי לנשום.

"בשבת הגיע אלינו בחור עצוב-עצוב מיישיבת 'אבני קודש'. 'יהודה לייב רובין הציל אותי', הוא אמר

David Cohen/Flash90

רובין, בנו של הסופר הוותיק והמפורסם הרה"ח ר' יום טוב רובין, עורך אחראי בעיתון 'המבשר' בו אני עובד.

את ר' יהודה עצמו לא הכרתי לצערי, אבל מתמונתו הזוהרת ומתווי פניו העדינים אפשר להבחין כי הוא היה עובד ה' אמתית בכל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו.

כמו כן נחשפתי לטקסט שכתבה עליו הרבנית ימימה מזרחי תליט"א, ושחושף טפח וטפחיים מאישיותו האצילית של הרב רובין ז"ל.

"בשבת הגיע אלינו בחור עצוב-עצוב מיישיבת 'אבני קודש' ואמר: 'יהודה לייב רובין הציל אותי', מספרת הרבנית מזרחי, רעייתו של ראש ישיבת 'אבני קודש' הרה"ג ר' חיים מזרחי.

"וכך היה הסיפור", היא מתארת את אשר שמעו אוזניה מפי

יעקב א. לוסטיגמן

רישומיו של האסון המחריד בהילולת הרשב"י במירון עוד יליו אותנו זמן רב, הציבור החרדי כולו ספג מכה אנושה, ויידרש עוד זמן רב עד שיגלידו הפצעים ויתאחו השברים.

עבור משפחותיהם של ההרוגים זכרם לברכה, הכאב לא יעלם. הוא יישאר איתם עד ביאת גואל צדק, אז יקצו וירננו שוכני עפר וימחה ה"א דמעה מעל כל פנים.

אבל נחמה פורתא מוצאות המשפחות בשביבי זיכרון מההולכים, בניהם, הוריהם, אחיהם ואלמנותיהם, דבקים במורשתם, במעשים הטובים שעשו וברושם שהותירו אחריהם בעולמו של הקב"ה.

אתמול עליתי לביתו של אחד ההרוגים, הרה"ג ר' יהודה לייב

התרוקן כמעט לחלוטין, או אז הוא ניגש, התיישב על הכסא הסמוך וביקש לספר לי סיפור.

"את הבן שלך אני מכיר מתחנת האוטובוס", אמר האיש הלא מוכר. "עד לפני יומיים לא ידעתי בכלל איך קוראים לו. רק ידעתי שהוא גר בבית שמש ולומד בכולל בירושלים."

"בכל יום הייתי יוצא מהעבודה בסביבות חמש אחר הצהרים, ומחכה בתחנת האוטובוס הקבועה, כדי לנסוע לבית שמש. ובכל יום עמד שם גם הבן שלך, וחיך אלי. מדי פעם זרק מילה טובה, טפח מעט על השכם ועשה לי מצב רוח."

ר' יום טוב עושה אתנחתא קצרה מהסיפור ומסביר איך הגיע בנו לתחנה ההיא באותה שעה: "הוא היה יוצא בכל בוקר בשעה 5:00 בערך לירושלים ומתפלל שחרית שם, בכולל. הלימוד בכולל היה נעשה ברציפות וכמעט ללא הפסקה מהבוקר ועד השעה 17:00, אז סיימו האברכים את חוק לימודם בכולל ושבנו לבתיהם."

"אותו יהודי מספר שהיו לו תקופות קשות מאוד בעבודה. הוא ממש הרגיש לפעמים שהוא מאבד את הטעם בחיים ואת הרצון לעבוד ולהתפרנס. אבל הבן שלי, ר' יהודה עליו השלום, היה מחייך אליו, אומר לו מילה טובה, בלי שידע בכלל על הצער הגדול של אותו יהודי, ובלי שהכיר את הרקע והסיפור. סתם, חיוך ליהודי, הארת פנים, טפיחה על שכם לידיד, לא משהו חריג ולא משהו שצריך לשמור לאירועים מיוחדים ולעתים מזומנות."

"כשאירע האסון במירון" סיפר היהודי, "עקבתי כמו כולם אחרי הדיווחים בצער רב וביגון עמוק. נחרדתי מהמראות ומהשמועות הקשות, ולפתע צדה עיני את התמונה המאירה של הבן שלך, אותו אברך נפלא שתמיד חיך אלי וממש החזיר נשמות לפגרים מתים בכח השמחה המדבקת שלו. אבל כבד נפל עלי, אבל יחיד, על האדם היחיד שהיה לימיני בלי שהתכוון בכלל, רק כי הוא איש טוב שרוצה להיטיב עם כל אדם."

"מיד גמלה בליבי ההחלטה", משלים היהודי את סיפורו, "ללכת לבית האבלים, לפגוש את אביו מולידו של האברך שעכשיו גיליתי שקראו לו הרב יהודה לייב רובין זצ"ל, ולומר לאבא, אשריכם! ראו גידולים שגידלתם, ולוואי ויהיו כל נטיעות היוצאים ממנו ומכם, מאירים פנים כמותו ומשחי לבבות כפי שהיה הוא."

של הבחור העצוב. "הוא למד בישיבה. הוא ידע שהוא כבר מועמד לעוף. והראש-ישיבה הזהיר אותו: "אם אתה עולה להילולא במירון, אתה עף מכאן."

"ר' יהודה לייב ידע על כך, וידע גם שהבחור מתעקש לעלות. "חכה", אמר לו. "אם הרב לא מרשה לך לעלות בל"ג בעומר בגלל הבלגן, אנחנו, אני ואתה, נעלה למחרת ל"ג בעומר."

"יום אחרי ל"ג בעומר הוא לקח אותנו (ככל הנראה במכונית ששכר בכסף מלא) וכל הדרך שם לו מוזיקה ושימח אותנו. "תראה, אתה עומד בדיוק במקום שבו האדמו"ר עמד והדליק את המדורה, ועכשיו אפילו אתה יכול להדליק, בלי כל הצפיפות. עכשיו אתה האדמו"ר", הוא אמר לבחור שלנו.

"רק אחר כך נודע לי שיהודה לייב היה בל"ג בעומר במירון", מספר הבחור. "הוא עשה את הדרך שוב למחרת, במיוחד בשבילי, ועשה לי הצגה שלמה, רק כדי שאני לא אצטער ולא אנשור מהישיבה."

תחת הרושם של קריאת הדברים הללו עליתי לביתו של המנוח ז"ל, לנחם את אביו ואת אחיו האבלים.

בשבעה שמעתי כמה וכמה סיפורים מאישיות הקורנת והאצילית. שמעתי שבוא נבחן בהצלחה מרובה על רוב 'חושן משפט' והתעתד להיות דיין ומורה הוראה בישראל, שמעתי שהוא מתמיד עצום ומדקדק במצוות ובכל זאת עשה את כל מעשיו בהצנע ובהסתר והסובבים תמיד ראו אותו עם חיוך שובבני אופייני, כשהוא משמח את כולם ומאיר פנים לכל אדם.

שמעתי סיפורים מחזקים רבים, אבל סיפור אחד אני רוצה להביא כאן, כי לדעתי יש בסיפור הזה מסר שווה לכל נפש. לא צריך להיות מתמיד גדול, לא צריך להיות בעל כשרון מיוחד, גם לא צריך ידע נרחב בהלכה או בש"ס ובפוסקים, זאת הנהגה שכל אחד ואחד מאתנו יכול לאמץ לעצמו בקלות ובלי שום מאמץ.

וכך היה הסיפור ששמעתי מפיו של אביו יבלחט"א הרה"ח ר' יום טוב רובין שליט"א:

"אתמול בלילה", הוא מספר, "הגיע לכאן יהודי שבא לנחם אבלים. הוא לא היה מוכר, ומיד הבחנתי שהוא עומד בצד, בפנים נפולות ובכאב גדול שנשקף מעיניו.

"במשך יותר משעה הוא עמד בצד, חיכה וחיכה עד שהחדר

פרשת השבוע

"אני חקלאי כבר שלשים שנה, הנתונים אצלי מאוד מדוייקים, כל שנה הרווחים הם פחות או יותר אותו דבר, אולם השנה קרה לי משהו מאוד מוזר..."

מעשה בשומר שמיטה שקיבל פי חמש

היה זה בחודש אייר תשס"ז. "שלום, אני מדבר עם הרב ראובן מאיר?" בקע הקול מן השפופרת. "כן", השיב הרב מאיר ושאל: "מי

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית (כה, כ - כא) הסיפור הבא הובא בספר 'האמנתי כי אדבר'.

"אתה מטפל בשומרי השמיטה בארץ?" באה שאלה כתשובה.
 "כן" חזר הרב מאיר והמתין להסברים.
 "אני חקלאי מהדרום, למרות שאני לא דתי, הגעתי השנה להחלטה שעלי לשמור שמיטה, אפשר להיפגש איתך?" שאל הקול מעבר לקו, שמסיבות שלו בחר שלא להזדהות.
 אלא שדברים מעין אלו לא מטרידים את הרב מאיר, שמהיר להשיב למטלפן האלמוני: "בשמחה רבה, היכן אתה מעוניין להיפגש?"
 "בצומת קוקה קולה שבפאתי בני ברק, בתחנת הדלק, מבחינתי ניתן להיפגש היום בארבע, השיב החקלאי."
 "אין כל בעיה", סיים הרב מאיר את השיחה. איזה סיפור מוזר, הרהר לעצמו, מעולם לא זכורה לי שיחה שכזו.
 הרב מאיר, יש להקדים, הוא רכז אחת מקרנות השביעית המסייעות לחקלאים שומרי שמיטה. השיחה היתה לא שגרתית, שכן בדרך כלל פעילי הקרנות מכתתים רגליהם ממושב למושב על מנת לשכנע את החקלאים לשמור שמיטה, הדבר כרוך בשכנועים רבים ובשיחות נפש האורכות שעת רבות. וכאן לפתע חקלאי המגדיר את עצמו כ'לא דתי' ומביע נכונות לשמור מיוזמתו שמיטה כהלכה, הגיעו ימות המשיח.
 בשעה היעודה הופיע ר' מאיר למקום הפגשה. הוא תר במבטו בתחנת הדלק אחר אדם המתאים במראהו לחקלאי חילוני, לאחר כמה דקות נפגשו עיניו באדם שהתאים להגדרה זו ואף נראה כמחכה למישהו. הוא ניגש אליו, ומיד כשהבחין בו הלה, אורו עיניו.
 "הרב מאיר?"
 "כן."
 "אני שמח לפגוש אותך", אמר האיש שהזדהה כליאור, "בבקשה אתה מוזמן להיכנס לרכבי שם נוכל לדבר יותר בנחת", אמר.
 השניים התיישבו ברכב, ליאור פתח ואמר: "תראה הרב מאיר, אני חקלאי ביישוב בדרום הארץ, השנה החלטנו אני ואשתי לשמור שמיטה, אבל אין לנו שום מושג כיצד עושים זאת ובמה זה כרוך. אין לי בעיה, אני מוכן לשלם כל מה שצריך על מנת לשמור שמיטה."
 "אין צורך לשלם כלום", ענה הרב מאיר כשחיוך קל על פניו. מסתבר שלאיש אין באמת כל מושג שמיטה מה היא. "על מנת לשמור שמיטה", המשיך, "פשוט יש צורך לא לעבוד כלל בקרקע לאורך כל השנה הנקראת שביעית. תחילתה של השנה היא בראש השנה שנת תשס"ח וסיומה בראש השנה תשס"ט, זו התורה כולה על רגל אחת", סיים הרב מאיר את דברי הפתיחה.
 במשך הפגישה הוא פירט לפניו את הפרוצדורות היותר מורכבות הכרוכות בהכנת השדה לשמיטה, באופן השבתתו, ובשאר הפרטים ההלכתיים. "הגוף במסגרתו אני עובד יעמוד כל העת לשירותך ולעזרתך", הוסיף הרב מאיר. "תוך כמה ימים נשלח אליך בעז"ה מדריך חקלאי שיעמוד לימינך וילווח אותך אורך כל השנה".
 "תודה רבה", אמר ליאור, "זה באמת מעניין כל מה שאתה

מספר, עד היום היו לי מושגים בסיסיים בלבד על אודות השמיטה, אני מבין שזה הרבה יותר מסובך ממה שחשבתי".
 "הנסיון לא קל" הוסיף הרב מאיר, "הרבה יותר קשה ממה שאתה חושב, אבל תדע לך שיש הרבה עזרה ממרום, על כל צעד ושעל".
 "את זה אתה לא צריך לספר לי", הפתיע ליאור, כשחיוך מופיע בקצה פיו.
 "למה כוונתך?" הסתקן הרב מאיר.
 "לא מפתיע אותך שאדם חילוני כמוני, שאין לו מושג קלוש בשום דבר בדת, מחליט לפתע להשבית ארבעים דונם של שטח חקלאי פורה ומניב יבול יפהפה?!"
 "את האמת אומר לך, מהרגע שדברנו בטלפון בפעם הראשונה השאלה הזו מנקרת לי בלב, ככל שהפגישה ביננו מתמשכת, התמיהה רק הולכת ומתגברת. נו, אולי הגיע הזמן שתפרוס את הקלפים על השולחן והתעלומה תיפתר?"
 "הדבר החל לפני שלוש שנים", החל ליאור לספר. "יום אחד שוחחנו אני ואשתי על אודות העובדה שאנו חיים בארץ ישראל ואנו יהודים, העלנו את השאלה מה דבר זה אומר לגבינו, אין לנו כל מושג ביהדות, הפעם האחרונה שבה נפגשנו עם משהו יהודי היתה בשיעורי התנ"ך בבית הספר היסודי, זה לא יתכן שנשהה בארץ ישראל, כיהודים, תוך סיכון ומלחמות, עדיף שנעצור לרגע לחשוב מה כל זה אומר לגבינו.
 "מסקנת הדברים היתה, להתחיל כל ערב לקרא יחד עם כל המשפחה כמה פרקים בתנ"ך, דבר זה כך חשבנו, ירחיב את אופקנו בכל הקשור ליהדות. וכך מידי ערב, באווירה נעימה אנו מתיישבים עם הילדים בגינה, שותים משהו, וקוראים כמה פרקים בתנ"ך. מידי פעם מתפתחים דיונים על מה שקראנו זה עתה, והתחושה הכללית היא שכל יום אנו לומדים דברים חדשים אודות עם ישראל, ההסטוריה המרתקת שלו, הקשר לפיסת ארץ זו ויסודות האמונה אותם הנחיל לאנושות כולה.
 "ואז יום אחד אנו מגיעים לפרשת 'בהר', אנו מתחילים לקרא את הפסוקים ומתגלה לעניינינו ציווי מאוד מיוחד: שש שנים, אומרת התורה, מותר לך לזרוע את השדה, ולעבוד אותו כראוי, אולם לאחר שש שנים אלו באה השנה השביעית בה עליך להשבית את כל העבודה החקלאית לחלוטין!
 "הבטנו אני ואשתי אחד על השני מופתעים. בעת העתיקה לא היו מרכולים בהם ניתן היה להשיג סחורה בלא קשר לעונה, לא היו מקררי ענק לאיחסון תוצרת חקלאית סיטונאית. כיצד אם כן עם שלם המתפרנס כולו מהחקלאות יכול לעמוד בציווי שכזה, אחת לשבע שנים לא לזרוע ולא לקצור, ולא לגדל שום דבר הניתן לאכילה. עד כמה שזכור לנו ירד להם לחם מן השמים רק בהיותם במדבר אך לא לאחר שנכנסו לארץ.
 "התחלנו לדון בדבר עד שהבתי שלי לפתע קוראת: 'אבא תעבור בבקשה עוד שנים עשר פסוקים, יש פה את התשובה לשאלה שלכם'. עברנו לפסוק כ' והנה השאלה שלנו עולה מתוך הפסוקים.

"ממש כך, מאזן הרווחים שלי השנה הוא שיש כרגע בידי כסף כמו שאני מרוויח במשך חמש שנים בדיוק! מבחינתי אין כל בעיה לשמור שביעית ברווח וגם להתחיל בפיתוח הקרקע שנה לאחר מכן."
"מה קרה השנה שלא קרה בכל השלושים שנה האחרונות?"
שאל הרב מאיר כשהוא אחוז הפתעה.

"אני מגדל בארבעים הדונם שברשותי פלפלים, בעיקר לייצוא לחו"ל", ענה ליאור. בדרך כלל אני מוכר קילו בשלושה וחצי שקל, השנה פנו אלי מחברות שונות ברחבי העולם שמוכרות פלפלים במחיר סיטונאי, שאייצא את הסחורה שלי דווקא אליהם. המחירים שהציעו טפסו ועלו, ולבסוף קילו של פלפלים נמכר במחיר סיטונאי של שמונה עשר שקל!...

"בקיצור, היו פניות מכל העולם, לא הבנתי מה קורה, התחלתי לברר ואז נודע לי שיש מחסור של פלפלים בעולם, מדינות שונות באירופה ובראשן ספרד הן יצואניות הפלפלים הגדולות בעולם. לפני כמה חדשים בבדיקות שערך משרד הבריאות העולמי באירופה התברר לתדהמתם שחומר רעיל מופיע בכל התוצרת. בירור קצר העלה שהשנה נקנתה כמות גדולה של חומר ריסוס מחברה סינית במחיר הרבה יותר זול, אבל כמו תמיד מתברר שיותר זול פירושו יותר יקר, החומר לא היה ראוי לשימוש, וכל התוצרת החקלאית של ספרד ועוד מדינות נאלצה להיזרק. נוצר מחסור עולמי בפלפלים, והמשווקים חיפשו נואשות בכל מקום בעולם אחר מטעי פלפל. כשנודע להם עלי, הם היו מוכנים לשלם הון תועפות על מנת לזכות בתוצרת החקלאית שלי."

"כמובן שאני ואשתי עומדים המומים מול העובדה הזו, אין לנו מה לומר. כבר אמרתי לך שזו השנה השלישית שאני חקלאי, וכל שנה פחות או יותר התנובה זהה וכך גם המחירים, מבחינתנו צירוף המקרים השנה הוא יותר מדי גדול, איננו יודעים כיצד להסביר זאת מלבד ההסבר שזו ברכה אלוהית.
"זהו, הגיע הזמן לעשות את חלקנו בהסכם ולשמור שמיטה במלואה..."

(הרב פנחס זרביב, למעשה)

התורה עצמה אומרת, שאם תשאלו מה נאכל באותה שנה הרי לא נזרע וממילא לא יהיה לנו מה לאסוף אחר כך, בדיוק כמו שאנו באמת שאלנו, וכאן באה תשובה שמאוד הפתיעה אותנו: הבורא מבטיח שהוא יצווה את הברכה, והאדמה תצמיח בשנה השישית עבור שלוש שנים!

"הבטנו המומים אחד בשני, כיצד התורה יכולה להבטיח שבמחזוריות קבועה לאחר חמש שנים בהן הקרקע תניב יכול מסוים, ישתנה הטבע שלה בשנה השישית והיא תניב פי שלשה? זוהי הבטחה על טבעית בעליל.

"בשביל משפחה חקלאית - חילונית הקוראת להנאתה בתנ"ך, הדבר חורג מגבולותיו של סיפור היסטורי גרידא, מדובר בהתאבדות של העם כולו! ואז אשתי זרקה לחלל האוויר: 'ליאור, בא נבדוק את זה, בא נחליט שאת כל החקלאות שלנו אנו משביתים בשמיטה, ונראה מה קורה בשנה השישית, הא, מה דעתך?'

"הרהרתי לעצמי, לאחר מספר רגעים החלטתי להיענות לאתגר: 'תראי, זוהי אפשרות נהדרת לבדוק את המסופר בתנ"ך, אבל אין לי מושג מתי זה יוצא השמיטה הזאת'. לאחר מספר בירורים נודע לי שאנו עומדים בשנה החמישית. זה היה לפני שנתיים. החלטנו לעצמנו שנשמור שמיטה, והתחלנו לצפות בכליון עיניים לבואה של השנה השישית.

"ליאור השתק לרגע ולגם מעט מבקבוק השתיה שבידו. הרב מאיר שהיה מתוח כהוגן שאל: 'נו, עכשיו אנו כבר במחצית השנה של השנה השישית, יש בידך תוצאות?'

"כן" אמר ליאור והשתק, נהנה מהמתח.
"ו... צר לי לומר הברכה לא הופיעה אצלי פי שלשה."
"אז מה כן קרה?"

"אני חקלאי כבר שלשים שנה, הנתונים אצלי מאוד מדויקים, כל שנה הרווחים הם פחות או יותר אותו דבר, אולם השנה קרה לי משהו מאוד מוזר, צרוף מקרים ייחודי גרם לכך שהשנה הרווחתי פי חמשה!
"פי חמישה?"

על דא ועל הא

"התעכבתי מלהגיע לאירוע, מחמת עזרה ליהודי חסידי קשיש, שלא הצליח להגיע לביתו"...

הרב יעקב הייזלר במאמר דומע: "כן גבהו דרכי מדרכיכם"

נהרי דמעות נשפכו בימים האחרונים מכל הציבור בכל אתר ואתר בארץ ובעולם כולו, החל מאז היוודע השמועה בליל ל"ג בעומר לאחר חצות הלילה עד לאמש כאשר ליוו את מ"ה הנפטרים ז"ל לקבורת עולמים תחת דמעות חמות וכואבות שניגרו מעין כל.

"כל ראש לחלי וכל לבב דוי"

הרב יעקב הייזלר

הכיצד לב יהודי יוכל להכיל את עוצמת הכאב והיגון הנשמע בימים קשים וכואבים אלו?

אוי מה היה לנו? זוהי השאלה הנשאלת מאת כל יהודי ויהודי
באשר הוא בימים ובשעות קשות אלו...

ראיתי את הדמעות הרבות והחמות שניגרו בערב שבת קודש
בעת הללויות ש"ב האברך החשוב והמופלא הרה"ח ר' אלעזר מרדכי
גולדברג זצ"ל, ומיד לאחר מכן בעת הללויות האברך הרה"ג רבי
יהודה לייב רובין זצ"ל בן ידידנו הרה"ג ר' יום טוב שליט"א כאשר
כל ראש היה לחלי וכל לבב דווי...

אוי! אין אחד בעולם כולו שיכול לפטור את עצמו מהמקרה
הזה ולהיות שאנן לנפשו... הרי זוהי צרת כלל ישראל. דומה שאין
אחד שלא מכיר את אחד מהנפטרים או בני משפחתם ולבו אין
מתמלא בעוצמות של כאב לאור המקרה הנורא ה' ירחם עלינו.

"ואין אתנו יודע עד מה" מילים אלנו נשמעו כסדר בימים אלו
מהמונים רבים מכל החוגים והעדות כאחד ממש עד שאינם יכולים
עד לרגעים אלו להכיל את עוצמת היגון והכאב.

אולם, דומה שגם במקרה הקשה הזה, זכינו לחסדים גלויים
ממרומים, ורבו העדויות מאנשים רבים שהיו תחת ההריסות דקות
רבות או שהיו קרוב להריסות וזכו להינצל ברגע האחרון מגיא
התופת בחסדי ה' כי גבר עליהם...

מאות או אפילו אלפים העידו בימים האחרונים כי הם היו רגע
כמימרא לפני הכניסה למיתחם הדמים, וברגע כמימרא שהתעכבו
בחוץ או מאן דהוא שעייכם בחוץ מלהיכנס למיתחם בסיבות
שוונות ומשוונות, ומשום כך זכו להינצל מחיים למוות בחסדי ה' כי
גבר עליהם.

כותב השורות אף זכה להינצל בס"ד מהמקרה הקשה, התכנית
שלי היה להגיע לקראת חצות הלילה לאירוע הענק של תולדות
אהרן, אולם התעכבתי מחמת עזרה ליהודי חסידי קשיש בעיה"ק
טבריה שלא הצליח להגיע לביתו לאחר עריכת השוה"ט של כ"ק
אדמו"ר מטאלנא אשדוד שליט"א שנערך בביהמ"ד דחסידי קרלין
בטבריא שם השתתפתי, וזאת מחמת חוסר שיווי משקל בגופי, וכך
התעכבתי עוד כמחצית השעה עד שהבאתי אותו לביתו, ומשום כך
התאחרתי להגיע למתחם של תולדות אהרן, והגעתי למקום ממש
עם תחילת האירוע הנוראי מכל...

איני יודע מדוע זיכה אותי הקב"ה במצווה גדולה זו של עזרה
ליהודי זקן, אך זוהי המציאות ועובדה קיימת, והרי אמרו חז"ל הק'
"כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים", ואולי מחמת
מידה כנגד מידה זכיתי להתאחר בכמחצית השעה להגיע לאחר
האירוע הקשה ולהינצל מאותו פורענות.

כפי שאמרנו "ואין אתנו יודע עד מה" - קשה ואין המקום כלל
להוכיח בימים אלו בשל מי באה הצרה הזאת, וכל שכן לא אנשים
זעירים כמוני, אך כבר כתב הרמב"ם (פ"א מהלכות תענית ה"ג)
שאדם האומר על מקרה רע שהוא מקרה שקרה הרי הוא אכזרי,
שכן כל פורענות שבאה לעולם מטרתה כדי לעורר את בני ישראל
לתשובה שלימה.

אולם, ברצוני להביא בזה מדבריו של עמוד ההוראה מרן הגר"מ
שטרנבוך שליט"א, כפי ששמעתי אותו זועק מנהמת לבו במוצאי

שבת בעת מסע הלוייתו של ידידי ורעי הבלתי נשכח, איש החסד
ואציל המידות, הרה"ח ר' אלעזר גפנר זצ"ל מותיקי תושבי קרית
ויזניץ בשכונת הר נוף בעיה"ק ירושלים ומחשובי חסידי דזיקוב
ויזניץ שזעק לפני אלפים באמרו: "יהודים שואלים על מה עשה ה'
לנו ככה?

"והנה אין לנו אפשרות להסביר את דרכי ה' עמנו, כי נעלמים
הם מכל חי, וכמוש"כ (ישעיהו נ"ה ח-ט) "כי לא מחשבותי
מחשבותיכם, ולא דרכיכם דרכי, כי גבהו שמים וארץ כן גבהו דרכי
מדרכיכם ומחשבותי ממשחשבותיכם", וקל אמונה ואין עוול צדיק
וישר הוא.

"אמנם דבר אחד יש לנו לדעת בבירור, שהאסון הנורא הזה הוא
"קול שופר ממרום" הקורא לנו להזדעזע ולערוך חשבון הנפש, ולא
נבראו רעמים אלא לפשט עקמומיות שבלב, ולב יודע מרת נפשו
במה צריך חיזוק.

"ונראה שעיקר החיזוק המוטל עלינו בימים אלו הוא בענייני
בין אדם לחבירו, כי ידוע שבימי הספירה מתו כ"ד אלף תלמידי
רבי עקיבא על "שלא נהגו כבוד זה בזה" (יבמות ס"ב:), ורק בל"ג
בעומר פסקו מלמות מאחר שחזרו בתשובה, וא"כ בכל מה שנוסיף
להרבות כבוד זה לזה, נבטל מידת הדין, ואם נוהגים להיפך הרי
חלילה מותחים את מידת הדין על ישראל ה", ועל כן יש לעורר
עכשיו להרבות אהבה ואחוה ושלוה ורעות, ואם כי כבר אמרו
חז"ל "כשם שפרצופיהם שונים כך אין דעותיהם שוות", מכל מקום
על כבוד ה' כולנו מתאחדים, ויהי כבוד ה' לעולם.

מרן הגר"מ שליט"א הוסיף ואמר: "וביותר יש להתחזק באמונה
מהקב"ה שהנהגתו למעלה מהשגתנו, ובוודאי אותם הנשמות כבר
מילאו תפקידם בזה העולם, אבל מ"מ צריכים אנו להתעורר לקול
השופר, ולתקן שורש החטא דבין אדם לחבירו שעל זה אנו נתבעים
בימים אלו, ולא לומר שזהו מקרה.

"ויש לדעת שהנהגת הקב"ה עמנו הוא למעלה מדרך הטבע הן
לטב והן למוטב, וכמוש"כ "ונפלינו אני ועמך", והיינו שתמיד נהיה
מופלאים מכל האומות או לטובה או ח"ו להפך, וא"כ אדרבה גם
מתוך הצרות הללו יש לראות שאנחנו קשורים לקב"ה ודבוקים בו,
ולכן נוהג הוא עמנו בהנהגה המיוחדת לעמו.

כדברים האלו ממש שמענו בימים אלו בשם הרבה מגדולי
ישראל שליט"א שזעקו מנהמת לבם הטהור שאחד הדברים שעלינו
להתעורר הוא עניין בין אדם לחבירו, חלילה לא לפגוע בזולת,
לעזור לבחור המתקשה בלימודיו, לעודד ולסייע לאברך בכל
המתקשה בהבנת הסוגיא, לסייע לכל יהודי בשטיבל, בשכונה בכל
מאי דאפשר אם במילה טובה, אם בצדקה כפי היכולת ואף מעבר
לכך, להשתתף בשמחות הזולת גם כאשר הדבר לא קל ולוקח לנו
זמן יקר, ומי כבר מדבר מלפגוע או חלילה לרדות ולצער יהודי
שעוון גדול הוא מנשא והדבר רק מעורר קטרוגים במרומים.

אוי, מי יתן ונתחזק בכל מה שמעוררים אותנו עיני העדה זקני
דורנו שליט"א המכירים את המצב של כלל ישראל היטב, ושומה
עלינו לשמוע בקולם ולהתחזק בדברים אשר יורנו לעת הזאת.

אחרי מאות שנים שלא נתמעך אדם בעזרה, פתאום פסק הנס ואדם נמחץ למוות - מדוע?

ומה זה אומר עלינו ועל ההתנהלות שלנו בציון הק' במירון ובכל מקום שאנו נדחקים לדבר מצוה?

יעקב א. לוסטיגמן

המקום בדרך נס. כל פעם! ללא יוצא מן הכלל!
אז למה באמת באותו הפסח נתמעך אדם בעזרה?
ייתכן להסביר זאת, שהעם הורגל בכך שיש נס במקדש שלא נרמס אדם, ולכן הרשו לעצמם לסמוך על הנס החוזר על עצמו שנה אחר שנה במשך מאות שנים, והיו דוחקים זה את זה, כשהם סומכים על כך שהשמירה העליונה המיוחדת שיש בבית המקדש תמנע את האסון העלול להתחולל.
אבל הרי לימדונו חז"ל שאין סומכין על הנס, ואפילו יעקב אבינו אחר שהובטח לו מפי השכינה הקדושה, התיירא מאוד ואמר שמא יגרום החטא שלא תתקיים ההבטחה שהבטיח לו הקב"ה בכבודו ובעצמו.
ולכן, בגלל שהחלו לסמוך על הנס והיו דוחקים זה את זה בלי להיזהר זה על זה, אירע מה שאירע ונתמעך אותו זקן, כדי שיהיו זהירים מכאן ולהבא שלא לדחוק האחד את השני, אפילו לא בעזרה, במקום שבו נעשה הנס הגדול הזה בכל שנה ושנה. ועל אחת כמה וכמה במקומות אחרים שיש בכך משום סכנה ואין חזקה של ניסים הנעשים שם, בוודאי שצריך להיזהר.
וזאת הסיבה שבגללה רש"י מחדד את הנקודה: על שם שנתמעך! זה לא בגלל שהנס נגמר פתאום, זה לא בגלל שהוא היה זקן מאוד ולא עמד בדוחק, זה לא בגלל שדברים רעים קורים מדי פעם ואי אפשר למנוע אותם. לא!
זה בגלל שנתמעך! מעכו אותו, אנשים היו חסרי זהירות ומעכו אותו! ולכן קראו לפסח הזה 'פסח מעוכין', כדי שנזכור לדורות שצריך להיזהר שלא למעוך אנשים, אפילו לא בעזרה במקום שבו יש חזקה של נס שנעשה במשך מאות שנים.
את מוסר ההשכל אין צורך להעלות על גבי הכתב, דומני שכל אחד כבר מסיק לעצמו את המסקנה מאותו אסון נורא. ברי ברור לנו שעם כל הסיבות והכשלים והטעויות שנעשו ושגרמו לאסון הזה, בסופו של דבר אם האנשים לא היו נדחקים, אם הציבור היה יותר רגוע, פחות לחוץ לפלס לעצמו דרך בין ההמון כדי לצאת ולהגיע לרחבה אחרת, סביר להניח שהאסון הזה היה נמנע.
הלוואי ונלמד מהמקרה הזה את הלקח שצריך להילמד, כדי שמקרים כאלו לא יחזרו ויישנו חלילה וחס, ואפילו כשההידחקות היא בגלל התלהבות של מצווה וקדושה.
הרי חז"ל אומרים לנו שבבית המקדש אכילת לחם הפנים היתה מצוות עשה מדאורייתא, ובכל זאת "הצנועים מושכים

האסון החמור בהר מירון, גרם לי ללכת ולחפש בגמרא בפסחים את הסיפור על אותו אדם זקן שנתמעך ודחק למוות.
"תנו רבנן", כותבת שם הגמרא, בפסחים דף סד: "מעולם לא נתמעך אדם בעזרה, חוץ מפסח אחד, שהיה בימי הלל, שנתמעך בו זקן אחד, והיו קוראין אותו פסח מעוכין".
קודם כל אנחנו צריכים לשים לב שהגמרא מתייחסת לזה ש'מעולם לא נתמעך אדם למוות' כאל נס של ממש, וזה אומר הרבה על הנושא של הידחקות של קהל רב במקומות שאינם מתאימים לגודל הקהל.
אז למה בעזרה כן עשו זאת? כי זאת מצוות עשה מדאורייתא לשחוט את הפסח בשלוש כתות, וכשכל ישראל נדחקים לקיים את המצווה בעת ובעונה אחת, יש בה כדי סכנה.
אבל אני רוצה להתמקד דווקא ברש"י המעניין על הגמרא הזאת. רש"י מסביר ש"פסח מעוכין", נקרא כך "על שם שנתמעך". כלומר קראו לפסח ההוא פסח מעוכין בגלל שאדם נתמעך בו למוות.
לכאורה היינו צריכים לשאול מה ראה רש"י הקדוש לפרש לנו את הדבר הברור מאליו. הרי אם רק אז נתמעך אדם, ולאותו פסח קראו פסח מעוכין, ברור לנו שזאת הסיבה שבגינה נקרא כך, ומדוע היה צריך רש"י להסביר את מה שברור מאליו?
שאלה נוספת שצריכים אנו לשאול, מה קרה? מדוע לא אירע נס באותה השנה? איך זה שבמשך מאות השנים שהיו קיימים שני בתי המקדש, מעולם לא נתמעך אדם בעזרה, למרות שבכל שנה ושנה היתה צפיפות גדולה מאוד, ובדיוק באותה השנה נתמעך אדם?
וכי תש חלילה וחס כוחו של הקב"ה מלשמור על בניו אהוביו מפני הדוחק והצפיפות, חלילה וחס? מדוע באותה שנה לא אירע הנס?
שתי השאלות הללו, אם יורשה לנסות ולתרץ, בעצם עונות האחת על חברתה, ויש בהן גם כדי ללמד אותנו מוסר השכל חשוב מאוד.
ניסים רבים נעשו במקדש. כשהמשנה אומרת לנו שמעולם לא נראה זבוב בבית המטבחים הכוונה היא שמעולם, כלומר אף פעם! אפילו לא פעם אחת. כשהמשנה אומרת לנו שהיו עומדים צופים ומשתחוים רווחים, הכוונה שבכל פעם שהשתחוו נתרווח

ידיהם", הכהנים העדינים, יראי ה', בעלי המידות, הם לא אכלו מלחם הפנים. הם ויתרו על מצוות עשה מדאורייתא, כדי שלא

לדחוק ולדחוף יהודי אחר. הלוואי ונזכה ללמוד מהם, ולהידבק בדרכיהם.

על דא ועל הא

ההתמודדות החינוכית מול האסון

הגאון רבי דוד לוי שליט"א בדרכי ההתמודדות עם הצאצאים היקרים בעקבות אסון מירון

זאב אייזנשטיין

הגאון רבי דוד לוי שליט"א נשיא מרכז 'פלא יועץ' נענה לבקשת 'המבשר' לשטוח את משנתו הסדורה, בדרכי ההתמודדות עם הצאצאים היקרים, הכואבים ומתוסכלים בימים אלו, לטובת אלפי הורים מסורים המשוועים לעצה ותושיה בסוגיה בעוד עם ישראל מלקק את פצעיו הטריים מאסון מירון, פצעים עמוקים שותתי דם תוצאות האסון התקדימי שלא היה כמוהו רח"ל, גואות ועולות שאלות כבדות משקל בתוככי כל בית ובית.

הורים לילדים, בגילאים שונים ומגוונים, מוצאים עצמם חסרי אונים בימים אלו, נוכח הצאצאים היקרים המתהלכים עם תחושה קשה מאוד, ונושאים סל גדוש בשאלות משאלות שונות, ובצדק רב.

המבוגרים, ההורים האחראיים מבינים לליבם. הרי אנו גם שואלים לעצמנו את כל אותן שאלות ומנסים להבין מה שיותר, ככל שיד שכלנו מגיע. אלא שלעומת הגדולים שמצליחים איכשהו לספק את יצר הסקרנות זה בכה וזה בכה, אצל הילדים הנבוכים זה קשה יותר ומתסכל.

לצד זאת, ישנן תהיות ושאלות רוחניות העולות מטבע הדברים במצב שכזה, גם על כך יש לתת את הדעת.

הורים רבים חשים עצמם מול שוקת שבורה. בקושי הם מצליחים בעצמם לתמרן ולהתחזק באמונה ובשפיות הדעת, והנה הם אמורים אף לשמש עוגן תמיכה והסברה לשורת ילדים המצפים לתשובות ברורות, כאן ועכשיו, על כל שאלה וקושיה. נו, אז מה עושים?

כמובן, שהכתובת הראשונה למצוקה חינוכית זו הם המחנכים - אנשי המקצוע המתמחים בתחום זה ויודעים מה וכיצד להגיב, איך להתייחס לכל דבר ואיך להתמודד בכל אי אלו מצבים.

אלא שבמקרה דנן, באסון נורא זה, אין לאף אחד נסיון ברור והתמחות יעילה. הסוגיה הבוערת מונחת אפוא לפתחם של המחנכים מהשורה הראשונה. אלו שידם רב להם כבר שנים רבות בשדה החינוך, והקילומטרו' הארוך שהם כבר צברו בתחום זה של טיפוח נפשות רכות בדרך ישראל סבא, מעניק להם כלים

להתמודד נכונה אף במצבים חסרי תקדים.

'המבשר' המלווה את האסון הנורא, מכל היבטיו וזוויותיו, פנה אפוא אל איש החינוך הנודע לתהילה, הגאון ר' דוד לוי שליט"א נשיא מרכז 'פלא יועץ' שניאות להקציב מזמנו היקר, בין פגישה אחת דחופה של הצלת נפשות למשנתה, למען ציבור ההורים היקר המבקש לקבל דרך סלולה ובהירה וכלים נבונים ונכונים לימים טרופים אלו.

שאלת השאלות שכולם מתחבטים בה: הילדים מתוסכלים, מפוחדים ומבלבלים בעקבות האסון. מה הדרך הנכונה בהתנהלות ההורים מולם? האם עדיף לפתוח את הנושא, לדבר מה שיותר על כך, או עדיף לטייח, לדבר מה שפחות הרב לוי: התשובה על שאלה זו, היא כפי שאומרים תמיד 'האמת היא באמצע'.

חייבים לדבר. אבל מה שפחות להיכנס לפרטים. ברשותכם, טרם אסביר את הנקודה, אשתדל להבהיר בס"ד את יסוד הדברים ועל פי זה נוכל להבין את המסקנה המעשית. נתחיל עם המבוגרים, ואז נעבור לילדים.

כדי שההורים יוכלו להתנהל נכונה מול ילדיהם, עליהם להבין ולהפנים תחילה בעצמם כיצד להתנהג, ואז הם יוכלו להקרין זאת כראוי לצאצאים היקרים.

המשימה: להתגבר

עלינו לדעת כי כאשר הקב"ה מביא על האדם קושי מסוים, צרה, טרגדיה רח"ל, וכל ענין קשה שצריכים להתמודד עמו - המשימה שלו היא להתמודד ולהיחלץ מכך כראוי.

מי שסבור שאם חלילה באה צרה, עליו לבכות ולהתחפר במצוקה יותר ויותר ולא לנסות לצאת מכך, טעות בידו. הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו, ולפי דרכיו הנעלמות והנסתרות, הוא הביא עלינו את הצרה והוא גם דרוש דורש מעמנו לקום ולהתגבר בכל מצב.

דוגמה לדבר: ראיתם פעם מישהו הולך ברחוב, נתקל לפתע במכשול כלשהו על הכביש, נופל ומשתטח בפישוט ידיים ורגליים? - כן, לצערנו זה קורה לפעמים...

פוחת והולך

אלא, שכפי ששאלתם על הילדים, כך גם נשאלת השאלה אצל המבוגרים. כיצד אכן מתגברים ומצליחים להפחית את הצער? התשובה היא "התעלמות". כן, פשוטו כמשמעו. המשימה במצב כזה היא אט אט להעלים את הצער, להתעלם ממנו בהדרגה, להזיז אותו הצידה לטובת המשך שגרת חיים ברוכה, עד שהצער ייפסק כליל.

וחלילה, למאן דהו לחשוב כביכול הוא מזלזל בכבוד הנפטר רח"ל אם הוא לא 'יתחזק' את הצער ויטפח אותו יותר ויותר עד חורמה רח"ל. חלילה לחשוב כך כי לא זוהי דרך התורה. מסופר על מרן פוסק הדור הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצוק"ל, שבזמנו היתה אלמנה צעירה אחת שהתאלמנה מבעלה רח"ל, ומרוב תוגה וצער היא קבעה לעצמה מנהג לעלות אל קברו של בעלה יום יום, לבכות שם ולקונן ולחוות את הצער מחדש בכל יום. נוהג זה שעשתה גרם לכך שהיא לא הצליחה לחזור לעצמה בשום אופן. המצב רק הלך והחמיר עד שהפנו אותה אל מרן הגרש"ז שאסר עליה חד משמעית לעלות יותר לקבר בעלה. הוא הסביר לה כי רצון השם הוא שהיא אט אט תשכח מצערה ולא שבכוה תשתדל להחיות את הצער שוב ושוב.

לחבוש את כוונת הנפש

ואם שואלים כיצד ניתן להעלים את הצער הנורא, על כך יש לנו את הסימן המובהק מהמצוה של 'שבת קודש' שיש לנו כל שבוע. הרי אנו מצווים בהגיע השבת להניח את כל הדאגות והטרדות בצד, וכפי שאמרו חז"ל שיש לחשוב "כאילו כל מלאכתך עשויה" ולהתענג בנועם השבת.

נו, כיצד יכול אדם הטרוד באלף ואחד דברים לעזוב הכל ולהתעלם...? - ואנו רואים במציאות שכולנו מצליחים לעשות זאת בחסד השם. כשמגיע שבת, כולנו יודעים לעזוב את הכל, ויחד עם המפה הצחורה הנפרשת על השולחן, נפרשת עלינו קדושת השבת כמו דף חדש וטרי. שוכחים מהכל ועורכים את השבת כהלכתה.

הווי אומר: יש כוחות לאדם, שהוא מקבל ממרומים, להתגבר ולהעלים מתודעתו תחושות קשות הרובצות על ליבו. הוא יכול בהחלט להפחית מעצמו, אמנם בקצב איטי ובהדרגה, את המועקות שהוא חווה.

וכפי שלדוגמה, מי שהיה מעשן כבד, ברגע שהרופא הזהיר אותו שהוא בסכנה בריאותית מיידית, הוא מצליח להתגבר ולהיגמל מהעישון המסוכן.

אמנם, לפעמים צריכים להיעזר במשהו או במישהו. כמו אותו אדם שהשתטח על הכביש.

בדיוק לשם כך ישנם כדורי הרגעה, שבהחלט מומלץ להיעזר בהם במצבים כאלו, וכאשר זה לא מספיק כדאי לפנות למישהו שיכול להרגיע ולעזור. וכאשר גם זה לא מועיל חייבים לפנות לסיוע מקצועי, ואין שום טעם והיתר להתחמק מכך.

תארו לעצמכם, שאותו אדם שנפל מלוא קומתו ארצה, יחליט להמשיך ולשכב שרוע על הכביש, בטענה נכונה. לדבריו, הרי הקב"ה הוא זה שהפיל אותו ארצה, ואם כן סמוך ובטוח הוא שהקב"ה גם ירים אותו ללא שום התערבות חיצונית של אדם, אף ללא מאמץ מצדו עצמו...

כמובן, שנסתכל על אותו אדם כפתי וכסיל ללא תקנה. האם בגלל שהקב"ה הפיל אותך, מחשבונות שמים, זה אומר שאסור לך לקום לבד? - הרי אין ספק כי אותו בורא שהפיל אותך, הוא גם העניק לך את השכל ואת הכוחות להתמודד ולקום מפילתך... ואם קשה לך לקום ללא לסיוע חיצוני, אז תבקש יפה ממישהו, מעוברי דרך רחמנים בני רחמנים, שיושיטו לך יד מסייעת ותומכת ויקימו אותך מהנפילה הבלתי נעימה.

ובכן, בדיוק כפי שבמשל זה, הרי מובן מאליו שעל הנופל מוטלת המשימה להתגבר ולקום, אם בכוחות עצמו ואם בכוחות עזר שיסייעו לו, כך גם בכל קושי ונפילה שיש לאדם, מוטל עליו התפקיד להתחזק ולהיעזר עם אחרים במידה וצריך, ולהתנער מעפרו.

הקושי והמצוקה - עם גבולות

וכאשר מתייחסים למקרים קשים כאלו, כפי שאירע באסון נורא זה, מקרים של שכול ואבדון, אבדות קשות בנפש וכל החרדות המתלוות לכך - ברור גם כן שהמשימה המוטלת היא להתמודד נכונה עם העניין ולא להניח לנפש להתעקש ולחוות זאת שוב ושוב בעוצמה שאינה ניתנת להיחלשות והעלמה.

ראשית, נתבונן במה שחז"ל קבעו במקרים כאלו של אבלות רח"ל. הרי אנו רואים בחז"ל שהם קבעו גבולות ברורים לבכי והאבלות על קרובי משפחה שנפטרו רח"ל.

יש את יום האנינות והקבורה, לאחר מכן יש את שבעת ימי האבלות, ובהמשך ימי ה'שלושים', שהם כבר בדרגה פחותה יותר, וכך עד תום השנה, י"א חודש וי"ב חודש. אזי מסתיימת האבלות.

ומבואר בחז"ל שאם אדם מתעקש להמשיך ולהתאבל, לקונן ולהתאונן, לאחר תום שנת האבל, זה כבר גובל בחיסרון אמונה ומצאנו בחז"ל דברים חריפים נגד סיפורים כאלו של מי שהתעקש להתאבל יותר מהזמן המוקצב.

זה מלמד אותנו כי כאשר הקב"ה מביא מכה על האדם, מצוקה קשה וכדומה, יש כאן אמנם כוונה משמים, לצער את האדם ושאכן יקבל זאת בצורה נכונה ויתאבל - אבל זה חייב להיות ממוסגר בתוך הגבולות שקבעו חז"ל ולא יותר מכך.

הגבולות הם, תקופות זמן קצובות בבחינת 'פוחת והולך' שבהן הצער חייב לפחות ולהתעלם בהדרגה מסוימת, ועל האדם 'לשתף פעולה' כביכול עם תרופה יקרה זו שנקראת 'הזמן', התרופה שעשויה ובכוחה לרפא את כל הפצעים הקשים ביותר. ואם חלילה האדם אינו עובד על עצמו להתגבר ולהפחית את הצער, זה גובל בחוסר אמונה כאמור.

וצועקת מתוך פחד, הילד אולטימטיבית ייתקף אף הוא בפחד נורא. אך אם האם תשמור על קור רוח, ותנסה לשכנע אותו ש'עד החתונה זה יעבור' וכדומה, אזי הוא יירגע גם כן. אז המשימה הראשונית המוטלת על ההורים, היא להרגיע את עצמם.

ואיך עושים את ההרגעה הזו? - על ידי התחזקות באמונה וההעלמה בהדרגה של הכאב. כאשר הם רגועים, הם יכולים בהחלט להקרין רגיעה ושלווה על הצאצאים היקרים.

לדבר, אך לא להיכנס לפרטים

וכעת נשוב אל שאלת הדיבור.

ברגע שאנו נכנסים למסלול של הירגעות, אזי עדיף באמת לדבר על הנושא, ולא לתת הרגשה לילד שאנו בורחים מהמציאות ומפחדים לדבר על כך.

הילד עלול לפתח חרדה אם הוא רואה שההורים מתעלמים לגמרי ומתחמקים מלבד בכלל על הנושא.

אולם, וכאן אני מדגיש, אסור בשום אופן להיכנס מדי לפרטים ולפרטי פרטים של הסיפור. של התחושות הקשות. מה הוא הרגיש וכיצד זה היה, ומה בדיוק היה.

אמנם הילדים אוהבים לשאול את הפרטים ולהיכנס אליהם, אך זה ממש לא טוב ולא בריא.

הילד לא יוכל לישון אח"כ לילות, אם הוא יחווה את המאורעות לפרטי פרטים.

ניקח את האסון במירון. מספיק שנדבר עם הילדים שוב ושוב, על המקרה בכללותו. נמחצו אנשים למוות רח"ל. אך לא להיכנס לפרטים. אף שהם שואלים. זה טבעי שהם מנסים לרחרח מסקרנות, אבל עדיף להם מה שפחות להיחשף לתיאורים ולפרטים. אין בזה שום מטרה וזה לא ירגיע אותם.

מה שכן, את התובנות שאנו כן מעניקים להם, אם זה באמונה ובטחון, כדאי לחזור ולשנן שוב ושוב. כי זה נכנס לנפש בצורה בריאה ונחקק יותר ויותר. אין סיבה להתעלם ולא לדבר כלל. אדרבה, עדיף לדבר שוב ושוב לפי הצורך. אך לא להיכנס לפרטים.

אין שאלות על דרכי שמים

השאלה הכואבת: איך מסבירים את האסון שאירע בציון הרשב"י במבט של אמונה?

נכון, זו השאלה הקשה ביותר שכולנו כואבים ודואבים אודותיה.

ועל כך ברצוני לומר שני דברים.

א. אין לנו שאלות על דרכי שמים. כן! ילד צריך לשמוע את זה שוב ושוב. אנו לא מבינים הכל. רק כשנגיע לשמים נמצא תשובות על דרכי הבורא הנסתרות.

נשנן זאת שוב ושוב. זה מאוד בריא לנפש. כי זה אכן עיקר האמונה שלנו בעולם.

בחז"ל מוצאים על הפסוק "תנו שיכר לאובד ויין למרי נפש" שלפעמים יש להיעזר בסיוע של הרגעה כלשהי. זו לא עבירה. אין שום ענין שאדם יכתוש את נפשו ויעמיק את צערו לשווא. לא זהו רצון השם.

אני ממשיך זאת תמיד לכוויה. כאשר אדם נכווה, אם הוא לא יטפל ויחבוש את הכוויה עם המשחות הנכונות, הכוויה רק תתפשט ותעמיק ותהרוס לו את התאים באופן בלתי הפיך, אך אם הוא יטפל כראוי, הכוויה תבריא והכל יסתדר. בדיוק כך הוא הסבל הנפשי. אם מזניחים אותו ולא מנסים להתמודד עמו הוא עלול להפוך למסוכן. המשימה היא לחבוש, ולהעלים את הכאב אט אט.

אם הילד מבוהל - סימן שהוא חכם

נשוב כעת אל הילדים היקרים שלנו.

בליל שבת, פגש אותי יהודי בבית הכנסת. ר' דוד!, הוא שאל, איך אני מתמודד עם בני? הוא נורא מבוהל ומבועת ולוקח את זה מאוד קשה...

ידידי היקר! - השבתי לו - תודה להשם שיש לך בן חכם ומרגיש. הרי חז"ל אמרו: "שוטה אינו מרגיש"... רק שוטה וטיפש אינו נבהל ואינו לוקח קשה מקרה נורא שכזה. אם הבן שלך סובל כעת מפחד וחרדה, זה טבעי מאוד. זה מוכיח שהוא ילד חכם.

מה שעליך לעשות הוא להתמודד נכונה עם הפחד שלו.

ובכן, מה עושים באמת?

לאור מה שדיברנו, המשימה של ההורים עצמם (ונדבר בהמשך בעיקר על האם שהיא מטבע הדברים קרובה יותר לילד) תחילה היא להתחזק הם בעצמם ולהרגיע את עצמם.

רק אם האם תהיה בעצמה רגועה, אזי היא תוכל להקרין רוגע ושלווה על הילד.

ראיתם פעם משפחה הצועדת ברחוב וכלב אימנתי מגיח לפתע מולם? - לפעמים האם נתקפת בהיסטריה, אך מנסה לשווא להרגיע את ילדה. "אל תפחד!!!" - היא זועקת בגרון ניחר ועיניה מזרות אימה, עוד יותר מהילד...

ברור שבמצב כזה הילד לא יירגע אלא רק ייבהל יותר וייכנס להיסטריה מיותרת.

רק אם האם באמת תשכיל לשמור על רוגע פנימי, אזי היא תוכל בדרך כלשהי להרגיע את הילד. אזי היא תוכל לשכנע אותו שהכלב לא נושך, ושהוא בכלל קשור, ושם לא מתגרים בו אז הוא לא פוגע. והדברים היוצאים מן הלב ייכנסו אל הלב.

כך גם כאן. רק אם האם תעבוד תחילה על עצמה. תקח לעצמה פסק זמן לחשוב ולהתבונן. להתחזק באמונה ובטחון ובאמת להירגע... אזי היא תוכל גם להרגיע את בנה.

ולא, אם היא לא תהיה רגועה, הוא יזהה היטב בחיישניו את אישוני עיניה, את השפתיים, את נחירי האף, ויבין מיד שהיא בחרדה. מה שיביא אותו לחרדה מוגברת פי כמה ללא פרופורציה. כאשר ילד נופל ומקבל מכה, אם האם נכנסת להיסטריה

חרדה חריגה מדי המצריכה התערבות וסיוע?
השאלה טובה, כי כאמור החרדה הטבעית היא טובה ובריאה,
כי זמן שהיא לא חורגת מגבולות הפרופורציה. רק כאשר זה הופך
לחריג אזי צריכים להתערב ולסייע.

כיצד ניתן לזהות זאת? - על כך אני אומר תמיד שהאם, היא
הפרופסור הטוב ביותר. היא, בחושים הטבעיים שחנן אותה
הבורא, יודעת לזהות נכונה האם הילד נתון בחרדה סבירה או
שהוא מפתח משהו חריג מדי.

משכך, אין צורך להיכנס להיסטריה גם בכך. לאחר שהאם
עשתה את שלה, הרגיעה והעבירה את המסרים הטובים שוב
ושוב, היא צריכה לעקוב ולבדוק ברוע האם הילד מתחיל להירגע
אט אט, או שהוא מפתח חרדת יתר המצריכה סיוע. אם החרדה
פוחתת והולכת בהדרגה, אין מקום לדאוג בס"ד. אם זה לא פוחת
אלא נותר באותה עוצמה או מחמיר, אזי יש לפנות לעזרה.

יהי רצון שנשמע כבר רק בשורות טובות, וכל ילדי ישראל
יצעדו בתלם על מי מנוחות ונזכה בקרוב לראות בביאת משיח
צדקנו ויחיו שוכני עפר.

ב. ישנה נקודה נוספת שלענ"ד יש לומר זאת ברורות. הגמרא
אומרת כי שלוחי מצוה אינן ניזוקים, לא בהליכתם ולא בחזירתם,
אולם, אם זה מקום סכנה ושכיח הזיקא, אין את הכלל הזה.
ברור, כי מדובר כאן במקום סכנה לכל דבר. הרי בכל השנים
האחרונות התריעו שזה מסוכן והיו כאן ניסים גלויים בכל שנה
שלא אירעו אסונות כאלו. אז אין מקום לשאול איך ניזוקו שלוחי
מצוה שבאו להתפלל אצל הרשב"י, כי במקום סכנה אין את
ההגנה הזו.

והתקוה גדולה, שכעת יתעשתו וישכילו לפעול בהידברות
טובה מול הרשויות לתקן ולשכלל היטב את כל האזור כדי שזה
כבר לא יהיה מקום סכנה.

וכי ישאלך בנך, או אתה עצמך, מדוע השנה לא אירע נס כמו
בכל שנה? - כבר סיכמנו שאיננו מבינים כלל וכלל חשבונות
שמים, ודי בכך.

האם - הפרופסור הטוב ביותר

שאלה שהרבה הורים שואלים: כיצד ניתן לזהות אצל הילד

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

**כמה וכמה אנשים נכשלין בזה מאוד, שכאשר
אחד לוקח סחורה מחנות ומראה לחברו אם
שזה המקח ששילם, לא די שאינו משבחהו,
עוד הוא מגנהו לומר כי רימה אותך מאוד...**

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

לחברו אם שזה המקח ששילם או לא, לא די שאינו משבחהו, עוד
הוא מגנהו לומר כי רימה אותך מאוד..."

אותו אדם, כותב ה'חפץ חיים', אינו מדקדק על עצמו בשעת
מעשה לדעת האם באמת יש בסיס לדבריו. אינו יודע כמה שווה
אותו חפץ היום, והאם לא השתנה שערו לאחרונה. וגם אם אכן
היתה כאן רמאות - אינו מדקדק לברר האם היא היתה בשיעור
שיש בו אונאה על פי דין תורה. ופעמים רבות הוא אף מסית את
חברו הקונה שיחזיר את הסחורה למוכר - "ואם לא ירצה לקבלה
ממך, לא תשלים לו המעות שאתה חייב לו", וכו' וכו'.

ולכן - "מה מאוד ראוי שלא להתערב בעניינים כאלו, אם לא
שיתבונן היטב בכל מה שכתבנו לעיל, ואז יהיה ה' בעזרו שלא
יבוא שום מכשול על ידו".

אתמול למדנו על האופנים שבהם מותר לאדם שידוע שרימו
את חברו בענייני מקח וממכר, להודיע לו על כך. בהלכה הנלמדת
היום מוסיף ה'חפץ חיים' עוד תנאי, והוא, שרק אם הוא מכיר את
חברו, ויודע שאכן ינהג לפי דין תורה ויתבע את המוכר לבית דין,
מותר לו להודיעו כי רימו אותו. אולם אם הוא יודע שחברו יעשה
דין לעצמו, כגון שיתפוס מהמוכר סחורה, או לא ישלים לו את
הסכום שנותר חייב לו על המקח, עליו להיזהר מלגלות לו.

לסיום, מסכם ה'חפץ חיים', כי ישנם בסך הכל שמונה פרטים
כדי שיהיה מותר לגלות לאדם שהונו אותו במקח, ולא מצוי
שיתקבצו כולם, ומוסיף וכותב: "ועתה אחי, ראה גם ראה איך
שבעוונותינו הרבים כמה וכמה אנשים נכשלין בזה מאוד, שכאשר
אחד לוקח סחורה מחנות וקנה אותה במשיכה כדי, ומראה

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל?
שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il

מה נאסר על הכהן שזכה בהגרלה על תרומת הדשן?

יומא דף כד

תרומת הדשן

המחתה. והלכה היא: מערכת הבגדים הראשונה צריכה להיות יקרה ויוקרתית יותר מהשניה. אמנם, גם הוצאת כף ומחתה עבודה היא, וכשרה רק בכהן גדול, ונכנסים עבודה לקודש הקדשים. אך אין להשוות הכנסת הקטורת והזאת הדמים, עם הוצאת המחתה הריקה...

(מעין השבוע)

סיפר הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א, שכשראה פעם במוצאי שבת קודש את אחד מגדולי תלמידי החכמים, כשהוא נושא את שקית האשפה למיכל האשפה, ניגש אליו ואמר לו: "שלום עליך רבי ומורי!". "ממתי הנך תלמידי?" - שאל אותו תלמיד חכם, אמר לו: "מעכשיו! עכשיו למדתי מכם שאין מקום להתחשב בגדלות בתורה ובזקנה, וכשצריך - מורידים את האשפה!..." אמר לו התלמיד חכם: "מדוע חושב אתה שיש במעשה פחיתות כבוד, והרי בבית המקדש בכל בוקר הפיס [הגרלה] הראשון היה מי תורם את הדשן, ומה היתה המלאכה שם, אם לא לרוקן את פסולת האפר שהצטברה על המזבח מיום האתמול?!" אמר לו הרב טורק: "צודקים אתם, אבל סוף סוף שם היה מדובר בבית המקדש", ענה התלמיד חכם: "אמת, אז אני אכן דואג שביתי יהיה בית המקדש!!!".

(מתוך הספר 'להאיר' - שבת)

דבר זה, מפרשתנו למדנו. העבודה הראשונה בבית המקדש, היתה 'תרומת הדשן': מטילים היו גורל, כדי לזכות בה. בבגדי כהונה היתה נעשית. אבל התורה מדגישה: על בגדי הכהונה האלו להיות פחות יפים מהבגדים הרגילים. ומדוע? משום שיש עבודות חשובות ממנה: "לימדה תורה דרך ארץ. בגדים שבישל בהם קדירה לרבו, אל ימזוג בהם כוס לרבו!".

הדברים מרעישים: נערך פייס, וכהן מאושר זכה בגורל, זה יומו הגדול! עולה הוא למזבח ובידו מחתת כסף, נוטל מלוא המחתה אפר ומניחו לצד המזבח, ונעשה בו נס גלוי ונבלע במקומו. מבקש הוא ללבוש לכבוד המאורע, לכבוד הזכייה ולכבוד עבודת הקודש את פאר מחלצות כהונתו- ואין מניחים לו! אסור לו! מדוע? והרי אפר זה קדוש הוא, אסור בהנאה. והרי "אין גבהות לפני המקום". הרי לשבחו של עשיו אמרו, שגם כשעשה לפני אביו מלאכת בישול מרבבת בגדים, היה עושה זאת בבגדי מלכות - לפני מלך מלכי המלכים, על אחת כמה וכמה!

הכל נכון. אבל אדם חייב לבנות לעצמו סולם הכרה, לדעת מה חשוב ומה חשוב יותר!

שום אדם בעולם לא נכנס לקודש הקדשים, מלבד הכהן הגדול ביום הכיפורים. ושתי מערכות בגדי לבן היו לו: בשחר, להכניס את מחתת הקטורת ולהזות את דם קרבנות הפר והשעיר המכפרים על הכהנים והעם, ובין הערביים שב ונכנס להוציא את

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה ראשית מדי יום אצלך בחייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

התוקע בפה הרחב של השופר - האם יצא ידי חובתו?

מבפנים כלפי חוץ, כדרך שהופכים בגד - אף אם תוקע בפה הצר כרגיל - השופר פסול, משום שאינו כדרך גדילתו. ויש שפסלו אף שופר ששינו את הפה הצר של השופר לרחב, אף אם הפה הזה עצמו מונח בפי התוקע, כך שאחז את השופר בשעת התקיעה בכיוון שבו היה מחובר בראש הבהמה; והטעם, מחמת עצם השינוי שנעשה בשופר.

[שו"ע תקפו, יב, ומשנ"ב ס-סב; ביאורים ומוספים דרשו, 65-66]

השופר מחובר לראש הבהמה בפי הרחב, כך שפיו הצר נוטה כלפי האדם כאשר הוא עומד מול הבהמה; וקיבלו חכמינו ז"ל, שבכיוון זה צריך לאחוז את השופר בשעת התקיעה, כלומר, כאשר פיו הצר כלפי האדם, מונח בפי התוקע, ופיו הרחב כלפי חוץ. והתוקע בפה הרחב של השופר כאשר הפה הצר כלפי חוץ - לא יצא ידי חובה; וכל שכן אם ריכך את הפה הרחב באמצעות חום והפכו לצר ותקע בו. וכן אם ריכך את כל השופר והפכו

מדוע מכונה הקרן שתוקעים בה בשם 'שופר'?

מלשון 'שפופרת'. ובדרך כלל, בעיבוד השופר לצורך התקיעה, מוציאים את הקרן בשלימותה מתוך השופר; אולם, מותר לכתחילה לתקוע בשופר שלא הוציאו מתוכו את הקרן, אלא נקבו בה חור מתחילתה לסופה; והקרן אינה מהווה 'חציצה', משום ש'מין במינו' אינו חוצץ.

[שו"ע תקפו, יג-טו, משנ"ב סג, סה, סו, סז רסח, ושעה"צ קה]

בהמשך לאמור: למרות שיש לתקוע בשופר כצורת גדילתו, אין חובה להותירו בשלימותו כפי שגדל על ראש הבהמה; ולכן, מותר לכתחילה לקצר שופר ארוך באחד מצדדיו, או לרדד את שכבתו החיצונית או הפנימית עד שייעשה דק מאד; ואף באופן שקול השופר משתנה מחמת הקיצור או הרידוד. ועוד בענין זה: בחיי הבהמה, יוצאת קרן מראשה, ועליה כעין שפופרת המכסה אותה, והיא השופר. ולכן נקרא שמה 'שופר',

התוקע בשופר על ידי נשיפה מרחוק ללא הצמדת השופר לפיו - האם יצא ידי חובה?

אומרים, שלדעה זו, גם התוקע בשופר על ידי נשיפה מרחוק ללא הצמדת השופר לפיו, לא יצא ידי חובה; ולהלכה, יש לשוב ולתקוע, אך אין לברך שנית, כיון שיש חולקים על דין זה. ואם ציפה את השופר בזהב מבפנים, הריהו פסול לכל הדעות, מהטעם הנ"ל - שהזהב 'משתתף' בהשמעת הקול; וכך הדין גם באופן שציפהו בזהב מבחוץ, והדבר גרם לשינוי בקולו.

[שו"ע תקפו, טז ויט, משנ"ב ע, עא, עה רעו, ושעה"צ קיב; ביאורים ומוספים דרשו, 69-74]

שופר שציפו את פיו הצר בזהב, במקום שעליו מניח התוקע את פיו בשעת התקיעה - פסול; וישנן שיטות שונות לגבי המיקום המדויק של 'מקום הנחת פי התוקע'. וטעם הפסול, משום שהזהב קולט את הקול תחילה, והקול הנשמע 'משותף' לשופר ולזהב. ויש מן הראשונים שסוברים, שטעם הפסול הוא מפני שחובה להצמיד את גוף השופר לפי התוקע, והזהב חוצץ ביניהם. ויש

האם מותר לתקוע בשופר שקיצרו את אורכו? | האם מותר לתקוע בשופר שלא הוציאו מתוכו את העצם? | ומה הדין בשופר המצופה זהב?

תמצית שיעור הלכה במשנה ברורה הלכות ראש השנה במסגרת לימוד 'דף היומי בהלכה'
[משנ"ב חלק ו', סימן תקפ"ז סעיפים י"א - י"ט]

הוסיף על השופר

כשר, ואפילו שהיה בשופר פסול בהתחלה וקיצר אותו כדי להחזיר אותו להכשרו, מותר.

שופר שהוסיפו עליו, בין אם ההוספה היא ממין השופר ובין אם ההוספה היא שלא ממין השופר, הדין הוא שהשופר פסול, משום ששופר אחד אמרה התורה, ולא ב' שופרות, ואפילו אם ההוספה אינה נצרכת לשיעור של השופר כיוון שיש בשופר שיעור גם ללא ההוספה, בכל זאת ההוספה פוסלת את השופר מהטעם הנ"ל.

גירד את השופר

אדם שגירד את השופר מבפנים ומבחוץ עד שעשה אותו דק מאוד כמו גלד, ואפילו אם נשתנה קולו, כיוון שהשינוי בא מצד עצמו של השופר, כל הקולות כשרים, והשופר כשר.

תקע בשופר בצד הרחב

השאיר את העצם בתוך השופר
אדם שלא הוציא את זכרותו של השופר אלא רק עשה בו נקב, כלומר, כשהשופר מחובר בבהמה, יש עצם שבולט בראש ונכנס לתוך השופר, וכשעושים שופר, מוציאים את החלק הזה מתוכו, והוא לא הוציא את החלק הזה אלא עשה בו נקב כמו שהוא מתחילתו ועד סופו, השופר כשר, ואפילו לכתחילה מותר לעשות כך, כי מין במינו אינו חוצץ, אבל אם הוציא את הזכרות ועשה מהזכרות שופר, כגון עשה נקב בזכרות עצמו, השופר פסול.

אדם שהפך את השופר ותקע בו, בין אם הפך אותו כדרך שהופכים את החלוק, כלומר, שהצד הפנימי נעשה חיצוני, וכן אם הניח אותו כמו שהיה אלא שהרחיב את הצד הקצר וקיצר את הצד הרחב על ידי מים רותחים, וכן אם תקע במקום הרחב, לא יצא ידי חובה, משום שכתוב בפסוק, 'והעברת שופר תרועה', דרך העברה, דהיינו, כדרך שהאיל מעבירו בראשו כשהוא בחיים, שהצד הקצר של השופר הוא למטה, והצד הרחב יותר הוא למעלה.

שופר מצופה זהב

אדם שציפה את השופר בזהב במקום שמניחים אותו בפה, פסול, ואם עשה זאת שלא במקום הנחת הפה, כשר.

קיצר שופך ארוך

שופר שהיה ארוך וקיצר אותו, אין נפקא מינה באיזה צד, ואפילו אם נשתנה קולו על ידי זה, אם נשאר בו שיעור תקיעה,

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

* שופר שאורכו פחות מִטֶפַח, פסול לתקיעה. ונחלקו ראשונים אם שיעור זה הוא מדאורייתא או מדרבנן. ולדעת ראשונים רבים, צריך שאורכו יהיה 'טפח שוֹחֵק', שאורכו מעט יותר מטפח מצומצם. ומי שאין ברשותו אלא שופר שאורכו פחות מטפח, יתקע בו ללא ברכה.

* שופר שנסדק לרוחבו, כלומר בהיקף השופר - אם הסדק הוא במיעוט היקף השופר, הריהו כשר. ואם הסדק הוא ברוב ההיקף, אם נותר אורך טפח בין הסדק לִפְה הצר של השופר, השופר כשר, משום שאף אם נחשיב את החלק שמהסדק ואילך כאילו אינו קיים, הרי יש בשופר שיעור תקיעה.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם בשנה זו מותר לבני ספרד לאכול בשר בשבוע שחל בו תשעה באב?

אשכנזי כבני ספרד.

ובשנה שבה חל תשעה באב ביום ראשון, וכפי שיחול בשנה זו, שנת תשפ"א; וכן כשחל בשבת והצום נדחה ליום ראשון - אין איסורי 'שבוע שחל בו' חלים כלל, למנהג בני ספרד; ויש אומרים שכאשר תשעה באב חל בשבת - נחשב כל השבוע כ'שבוע שחל בו'.

[שו"ע תקנא, ד (וראה שם, טז), ומשנ"ב לו-לח; וראה שם כ, כט רלד; ביאורים ומוספים דרשו, 44-45; שו"ע תקנח, א]

איסורי התספורת, הכביסה, הרחיצה, ושאר האיסורים שנאמרו לגבי השבוע שחל בו תשעה באב, כגון אכילת בשר ושתית יין - חלים עד למוצאי תשעה באב. ומנהג בני ספרד להימנע מאכילת בשר ומשתית יין עד למוצאי יום 'באב'.

ובני אשכנז נוהגים בכל האיסורים מראש חודש אב ועד לחצות היום של 'באב'. אולם, בכל הנוגע לקטנים, רשאים בני אשכנז להקל כבני ספרד; וכן בנוגע לדינים אחרים, הקלו הפוסקים לבני

הלוח היומי

כ"ג באייר | רבי יוסף בבליקי זצ"ל, אב"ד בירושלים

יום זה הוא יו"ט במגילת תענית, על שיצאו בני חקרא מירושלים.. הלא הם בני הסלאוקים ואיתם המתיוונים, שישבו במצודת חקרא והצרו מאד לבני ירושלים ולעולי הרגל בתקופתו של שמעון הכהן הגדול בן מתתיהו, ולאחר שהיו במצור, נכנעו ויצאו מירושלים, יום שיצאו משם עשאוהו יו"ט.

ביום זה החל הפוגרום וההרג הנוראי בקהילת וורמייזא במהלכם של מסעי הצלב הראשון, (ד' תתנ"ו) כאשר מאות יהודים נהרגו עקה"ש הי"ד. ועל פרעות אלו נתקנה הקינה "מי יתן ראשי מים..."

יארצייט:

תקל"ג: רבי שלום ב"ר יוסף בשארי זצ"ל, דיין ומו"ץ בצנעה-תימן.

תקע"ד: רבי יהושע ב"ר אריה לייב זצ"ל, אב"ד דינוב, תלמיד בעל הקדושת לוי.

תשמ"ג: רבי יוסף בבליקי זצ"ל, אב"ד בירושלים.

תשמ"ה: רבי שמואל ירוחם חיים הכהן זצ"ל, מחשובי זקני חסידי צאנז.

24
שעות

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **דוד בוק שליט"א**
שיעורים מבוארים בלימוד התוס' על
סדר הדף היומי

שלוחה 29

הרב **חיים שמרלר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 25/26

הרב **אליהו אורנשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 21

הרב **אריה זילברשטיין שליט"א**
הדף היומי בהלכה • עברית

שלוחה 1

הרב **מאיר שפרכר שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית

שלוחה 22

הרב **אפרים סגל שליט"א**
הדף היומי בבלי • עברית-אידיש

שלוחה 23/24

הר' **אברהם פוקס הי"ו**
הפותח בכל יום - המייל היומי של דרשו
60 שניות מתוקות על סדר הדף היומי

שלוחה 3

הרב **מרדכי שלמה פריינד שליט"א**
הדף היומי בהלכה • אידיש

שלוחה 131

הרב **יצחק לובינשטיין שליט"א**
הדף היומי בבלי • אנגלית

שלוחה 28

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

ל"ח לעומר

זהירות מגרימת צער לזולת

סיפר הג"ר נתן צבי פינקל: ידוע המעשה עם הג"ר חיים שמואלביץ שהלך לקבר רחל אמנו ואמר לה: "השי"ת אמר לך מנעי קולך מבכי, אולם אני מבקש ממך אל תפסיקי לבכות על בניך", אולם אינו ידוע תחילת הסיפור, שאדם אחד הציע להגר"ח לקחתו לקבר רחל, אך תגובתו הראשונה היתה שקודם צריך לחפש טלפון ציבורי ואסימון כדי לשאול את הרבנית ולוודא שלא תדאג, והוסיף הגרנ"צ, "אני מתפעל מהבין אדם לחבירו של הגר"ח שמואלביץ יותר מעצם המעשה".

(בכל נפשך - תולדות הגרנ"צ פינקל עמ' 379)

נשתדל לשים לב ולהתבונן שלא ייגרם לאף אחד צער ועוגמת נפש מחמת מעשינו

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il